

INFORMACIÓN BÁSICA SOBRE A PROGRAMACIÓN DE VALORES ÉTICOS DE
2º ESO

BLOQUE 1. A dignidade da persoa

B1.1. Conceptos de persoa achegados pola filosofía

B1.2. Visión kantiana: a persoa como suxeito autónomo e como un fin en si mesma

B1.3. Noción aristotélica da virtude: relación cos actos, os hábitos e o carácter. Virtudes éticas.

BLOQUE 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais

B2.1. Diferenzas entre ética e dereito.

B2.2. Posibles conflitos entre os valores que regulan a vida privada e os que regulan a vida pública.

BLOQUE 3. A reflexión ética

B3.1. Diferenza entre ética e moral.

B3.2. Reflexión ética como guía racional de conduta.

B3.3. Estrutura moral da persoa.

B3.4. Etapas do desenvolvemento moral en Piaget e Köhlberg. Paso da heteronomía á autonomía moral.

B3.5. A liberdade como raíz da estrutura moral da persoa.

B3.6. Características distintivas dos valores éticos.

B3.7. Valores éticos e dignidade humana.

B3.8. Normas. Especificidade das normas éticas.

B3.9. Relativismo moral dos sofistas.

B3.10. Intelectualismo moral en Sócrates e Platón.

B3.11. Relativismo moral fronte a obxectivismo moral.

B3.12. Clasificación das teorías éticas: éticas de fins e éticas procedementais.

B3.13. A ética de Epicuro como ética de fins.

B3.14. O eudemonismo aristotélico como ética de fins.

B3.15. O ben supremo da persoa en Aristóteles e as tres tendencias da alma.

B3.16. O utilitarismo como ética de fins: principio de utilidade; concepto de pracer; compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal; localización do valor moral nas consecuencias da acción.

BLOQUE 4. A xustiza e a política

B4.1. Relación entre ética, política e xustiza no pensamento aristotélico.

B4.2. Semellanzas, diferenzas e relacións entre valores éticos e valores cívicos.

B4.3. A política de Aristóteles.

B4.4. Concepto aristotélico de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade.

BLOQUE 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos

Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos
B5.1. Relacións entre ética e dereito.

BLOQUE 4. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía
B6.1. Dimensión moral da ciencia e da tecnoloxía polo seu impacto en todos os ámbitos da vida humana.
B6.2. Valores recollidos na DUDH como criterio para fixar límites á investigación científico-tecnolóxica
B6.3. Problemas da tecnodependencia.
B6.4. Dilemas morais que presentan os avances en medicina e biotecnoloxía.

Aclaracións sobre a temporalización, o grao mínimo de consecución para superar a materia, as competencias clave e os procedementos e instrumentos de avaliación.

Calendario escolar

1. Período Lectivo

Primeiro trimestre: do 16 de setembro ao 20 de decembro

Segundo trimestre: do 8 de xaneiro ao 3 de abril

Terceiro trimestre: do 14 de abril ao 30 de xuño

2. Interrupción das actividades lectivas:

Nadal: do 23 de decembro de 2009 ao 7 de xaneiro de 2019

Entroido: días 24, 25 e 26 de febreiro de 2019

Semana santa: do 6 ao 13 de abril de 2019

3. Datas de avaliación.

Primeira avaliación: 9, 10 e 11 de decembro

Segunda avaliación: 16, 17 e 18 de marzo

Terceira avaliación: 22, 23 e 24 de xuño

Valores Éticos: 1 sesións semanal

1º Aval   2º Aval   3º Aval

setembro	2		
outubro	5		
novembro	4		
decembro	2	1	
	xaneiro	4	
	febreiro	3	
	marzo	2	2
	abril		4
	maio		4
	xuño		2
Total sesións/período:	13	10	12
Total sesións/curso:	35		

Resumo da temporalización:

Os bloques suman en total $5 + 2 + 20 + 4 + 1 + 6 = 38$ estándares. Como se pode observar, practicamente a metade dos estándares de aprendizaxe atópanse no bloque 3, motivo polo cal a este se lle dedicará unha maior cantidade de sesións, xa que a súa extensión fará que lle sexa máis complicado ó alumnado comprendelo na súa totalidade, polo que está previsto traballalo íntegramente no segundo trimestre. A continuación ofrécese unha previsión da temporalización á espera de coñecer o grupo-clase e ver se procede unha metodoloxía por tarefas, de maneira que a temporalización variaría. Nun primeiro momento á previsión é:

Primeiro trimestre

Bloque 1. A dignidade da persoa / 18,42% / 20% - en conxunto co Bloque 2	
Estándares de aprendizaxe / 5 VEB1.1.1. - VEB1.2.1. - VEB1.2.2. - VEB1.3.1. - VEB1.3.2.	Temporalización 7 semanas
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais 20% - en conxunto co Bloque 1	
Estándares de aprendizaxe / 2 VEB2.1.1. - VEB2.1.2.	Temporalización 6 sesións

Segundo trimestre

Bloque 3. A reflexión ética	
Estándares de aprendizaxe / 20 De VEB3.1.1. a VEB3.8.3.	Temporaliza ción 10 sesións

Bloque 4. A xustiza e a política	
Estándares de aprendizaxe / 4 VEB4.1.1. - VEB4.1.2. - VEB4.2.1. - VEB4.2.2.	Temporaliza ción 3

Terceiro trimestre

Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos co Bloque	
Estándares de aprendizaxe / 1 VEB5.1.1.	Temporaliza ción 1

Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía	
Estándares de aprendizaxe / 6 VEB6.1.1. - VEB6.1.2. - VEB6.1.3. - VEB6.2.1. - VEB6.3.1. - VEB6.3.2.	Temporaliza ción 8 semanas

Como se pode observar na programación a temporalización non se detalla para cada estándar senón para cada grupo de estándares. Isto é así porque segundo o que consideramos os requirimentos da propia materia para que sexa comprensible para o alumnado deste nivel é necesario abordar ós problemas fuxindo tanto da fragmentación como do tratamento tipo "pilulas" densificadas de coñecemento (que terminan resultando incomprensibles precisamente pola densidade) todo o que permita o currículo.

Este tipo de densificación nas tarefas de reflexión e comprensión de conceptos moi abstractos que aparecen na lei fan moi difícil programar ó detalle a temporalización, así como os mecanismos de avaliación, xa non digamos sinalar con exactitude o tanto por cento asignado a cada un destes estándares sobre os 38 que hai en total na materia. Polo tanto agruparemos os estándares de aprendizaxe para asignarlles o mesmo peso dentro de cada bloque temático. Aínda que, obviamente, non todos os estándares de avaliación presentan a mesma dificultade e extensión, pensamos que, ó final, terminarán quedando compensados dentro do bloque ditas diferencias.

Avaliación da aprendizaxe do alumnado

A nota final de cada bloque xurdirá dos diferentes tipos de actividades recollidos no Portafolio e da observación da participación do alumnado na aula recollido no caderno da profesora. A nota de cada avaliación xurdirá das

cualificacións das que se avalíen nese período lectivo. No caso da terceira avaliación a nota final non só estará constituída polas notas das probas e actividades realizadas nese período lectivo, senón que terán en conta o feito en todo o curso.

Procedementos e instrumentos de avaliación:

Segundo proceda para cada estándar de aprendizaxe e dependendo do tempo de que se dispoña e da dinámica e composición diversa de cada de cada clase utilizaranse distintos procedementos e instrumentos de avaliación para obter as cualificacións. O principal é o portafolio, no que se recollerán as diferentes actividades realizadas (e polo tanto, todos os demais) e a observación do traballo na aula recollida no caderno da profesora.

Só se realizarán probas para a recuperación dos estándares non acadados, unha por avaliación. Nesas probas só se poderá usar material de apoio cando o profesorado así o indique. O uso de calquera tipo de material (fotocopias reducidas, pequenas anotacións, documentos electrónicos) ou o apoio ao alumnado por calquera medio (teléfono móbil, axuda oral directa), pode supoñer a anulación da proba, que deberá recuperarse nas probas ordinarias de recuperación. De darse esta situación na proba de recuperación, entenderíase que ese grupo de estándares non están recuperados e a cualificación podería ser igual a 0.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

En cada trimestre contemplaranse distintos niveis de cualificación atendendo aos estándares que concretan os diferentes criterios, ao logro dos obxectivos e ao nivel de desempeño das competencias.

Para avaliar os distintos estándares empregaranse fundamentalmente:

Observación das actividades desenvolvidas na aula (XI). Estas observacións serán rexistradas no caderno da profesora e suporán un 25% da cualificación global.

Portafolio, no que se incluírán as distintas propostas de traballo referidas a diferentes estándares, previamente avaliadas con diferentes propostas de traballo. Suporán ata un 75% da cualificación global. No portafolio inclúense, de ser o caso, as probas específicas.

Para que estas porcentaxes sexan aplicables será necesario contar cos distintos instrumentos de avaliación, isto require que:

O alumno ou alumna asista a clase con regularidade, leve o material e o use de forma adecuada e participe activamente nas tarefas desenvolvidas na aula (véxase escalas de valores)

Que recolla no portafolio as distintas proposta de traballo. A non presentación do portafolio ou a non realización da metade das actividades propostas supón suspender a avaliación independentemente da cualificación obtida en cada unha das actividades, incluído –de terse realizado- probas específicas puntuais.

Para a cualificación do portafolio atenderase a dous criterios:

A cualificación obtida na seguinte rúbrica: 25% da cualificación global

Media das cualificacións obtidas nas distintas actividades: 50% da cualificación global (no caso de ter realizado probas específicas, agás no caso das deseñadas para a recuperación de contidos, estas Terán o mesmo peso que o resto das actividades)

Cualificación global: 100% (ata 10 puntos)		
Traballo de aula	Conxunto das actividades realizadas	
Instrumento: Escala de valores	Instrumento: portafolio (75% da cualificación)	
25% (ata 2,5 puntos)	Aspecto formal do portafolio Instrumento rúbrica)	Media dos exercicios, actividades e tarefas incluídas no portafolio (distintos instrumentos)
25% (ata 2,5 puntos)	25% (ata 2,5 puntos)	50% (ata 5 puntos)

Utilizaranse diferentes procedementos e instrumentos de avaliación para obter as cualificacións de cada un dos exercicios actividades ou tarefas. En calquera caso, os dous instrumentos fundamentais dos que dependerá a cualificación son: a) para a avaliación que depende da observación directa do traballo na aula, a escala de valores e para a avaliación do conxunto dos exercicios, actividades e tarefaso portafolio, que sera valorado a súa vez mediante unha rubric, que figura a continuación. Esta rubric avalía o aspect formal e procedimental do portafolio (50% da cualificación) e o outro 50% sera a media das cualificacións parciais dos distintos exercicios, actividades e tarefas.:

AVALIACIÓN DO TRABALLO NA AULA: ESCALA DE VALORES

5: Sempre, 4: Case sempre, 3: Ás veces, 2: Poucas veces, 1: Case nunca ou nunca

Data	.....			
Curso	.....			
Alumno/a	.....			
Tarefa	.....			
	1 ^a Av	2 ^a Av	3 ^a Av	Global curso
ITEM	De 5 a 1	De 5 a 1	De 5 a 1	De 5 a 1
Asiste regularmente				
É puntual				
Responde a preguntas abertas				

Formula preguntas significativas				
Traballa en equipo				
É odenado/a co material				
Presenta as tarefas no prazo				
TOTAIS:				
CUALIFICACIÓN:				

AVALIACIÓN PORTAFOLIO : RÚBRICA

EXCELENTE	SATISFACTORIO	SATISFACTORIO CON SUXESTIÓNS	TEN QUE MELLORAR
5	4	2	1
Arquiva e clasifica todas as tarefas , anotacións ou traballos relacionados cos contidos ou obxectivos do bloque curricular	Arquiva e clasifica a maioría das tarefas , anotacións ou traballos relacionados cos contidos ou obxectivos do bloque curricular	Arquiva e clasifica algunhas das tarefas , anotacións ou traballos relacionados cos contidos ou obxectivos do bloque curricular	As maior parte das tarefas, anotación ou traballos non están recollidos, organizados nin clasificados.
Todos os documentos están correctamente presentados: data, encabezamento coa indicación clara da tarefa, A tarefa está realizada e ten anotacións.	Aos documentos fáltanlle algún elementos da presentación	Aos documentos fáltanlle a maior parte dos elementos da presentación	Incorpora os documentos sen presentación
Incorpora diversidade de materia: novas, artigos, ilustracións, etc. Relacionando o aprendido con novos contextos.	Incorpora algúns materiais: novas, artigos, ilustracións, etc. relacionando o aprendido con novos contextos.	Incorpora material ás veces pertinente, pero non establece relación co aprendido	Non incorpora material ou non é pertinente.
Amosa unha redacción coidadosa dos textos, sen erros ortográficos.	Amosa unha redacción coidadosa dos textos, pero hai algún erros ortográficos (ata cinco).	A redacción non é coidadosa e/ou presenta moitos erros ortográficos (entre 6 e 10).	Mala redacción e/ou presenta máis de 10 erros ortográficos.

A avaliación continua non está en contradición co requisito obrigatorio de acadar unha cualificación igual ou superior a 5 nas tres avaliacións. Realizaranse recuperacións dos estándares referidos a cada bloque temático mediante probas. A cualificación de cada avaliación contemplará as cualificacións dos distintos bloques traballados ao longo do período. No caso de non recuperar algunha avaliación podera facerse unha nova antes da avaliación final. De no aprobar este examen o alumno ou alumna deberá presentarse á proba extraordinaria de setembro.. Na convocatoria oficial de setembro o alumnado realizará un exame único e global e a cualificación obtida será a propia da convocatoria.

O alumnado ten a obriga de levar cada día a clase o portafolio coa totalidade das actividades propostas realizadas, corrixidas (mesmo autocorrixidas) e debidamente arquivadas. O portafolio poderá ser solicitado en calquera momento pola profesora para a súa cualificación.

